

UDENRIGSMINISTERIET

Spørgsmål fra Europaudvalget til
udenrigsministeren af 17. marts 2014.
EUU Alm.del- spørgsmål 147 stillet af Per
Stig Møller (KF)

10. april 2014

EUU Alm.del spørgsmål 147:

”Ministeren bedes i lyset af begivenhederne på Krim oplyse om den aktuelle situation i den autonome territoriale enhed Gagausien i Moldova.”

Svar:

Regionen Gagausien er en integreret del af Moldova med en stor grad af politisk selvstyre. Fler-tallet af Gagausiens ca. 160.000 indbyggere er gagausere, der taler gagausisk, et sprog i den tyr-kiske sprogfamilie, samt russisk, men ikke rumænsk/moldovisk.

I forbindelse med Moldovas selvstændighed i 1991 var der politiske kræfter i Moldova, som ønskede en union mellem Rumænien og Moldova og en styrkelse af det rumænske/moldoviske sprogs rolle. Det førte til konflikt mellem de centrale myndigheder i hovedstaden Chisinau og områder, hvor rumænsk/moldovisk ikke er fremherskende, bl.a. Gagausien. På grundlag af for-handlinger med centralstyret opnåede Gagausien i 1994 selvstyre og en særlig juridisk status, som beskytter den gagausiske kulturelle og sproglige identitet. Selvstyremyndighederne omfatter bl.a. et parlament, en regering samt en folkevalgt guvernør, som er fast medlem af regeringen i Moldova.

Siden 2009 har pro-europæiske regeringer i Moldova arbejdet for en stærkere tilknytning til EU. Den i juni 2014 forventede undertegnelse af associerings- og frihandelsaftalen vil være et afgø-rende skridt i denne proces. Rusland har som modvægt søgt at fremme tilslutning til sine planer om en ”euro-asiatisk union” og en toldunion, hvilket har haft stærk grobund i de områder af Moldova, hvor sovjetisk kultur er udbredt, og hvor man frygter, at en stærkere EU-tilknytning vil medføre en ”rumænisering” af Moldova, som det er tilfældet i Gagausien.

På denne baggrund besluttede Gagausiens parlament i november 2013 at gennemføre en vejle-dende folkeafstemning den 2. februar 2014 for at afklare, hvorvidt gagauserne foretrak en til-knytning til den ”euro-asiatiske union/toldunion” eller EU, samt om Gagausiens ret til selvbe-stemmelse i tilfælde af, at Moldova ændrer sin status som uafhængig stat. I henhold til Gagau-siens valgkomité blev resultatet af afstemningen, at ca. 98 pct. stemte for en tilknytning til told-unionen (mellem Rusland, Belarus og Kazakhstan), mens ca. 1 pct. stemte imod. I spørgsmålet om tilknytningen til EU stemte knap 3 pct. for, mens godt 97 pct. stemte imod. Endelig stemte ca. 98 pct. for Gagausiens uafhængighed, såfremt Moldova skulle blive en del af Rumæni-

en.Selvstyreloven af 1994 for Gagausien indeholder i øvrigt en tilsvarende bestemmelse om ret til uafhængighed i tilfælde af ændring af Moldovas status.

Moldovas regering og forfatningsdomstol fastholder, at folkeafstemningen i Gagausien var ulovlig og har derfor ikke anerkendt resultatet. Efterfølgende har Moldovas parlament vedtaget en lov, som forbyder regionale myndigheder at organisere folkeafstemninger om eksterne spørgsmål, som er de centrale, nationale myndigheders prerogativ.

Som en udløber af folkeafstemningen er der blevet nedsat en arbejdsgruppe med medlemmer fra det moldoviske parlament og parlamentet i Gagausien, som skal se nærmere på forholdet mellem Moldovas forfatning og selvstyreloven for Gagausien samt undersøge muligheder for at forbedre samarbejdet mellem de centrale myndigheder i Chisinau og selvstyremyndighederne i Gagausien.